

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/231/2020
Identifikačné číslo spisu:	4415216900
Dátum vydania rozhodnutia:	16.12.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:4415216900.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Mlyn Šurany, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Klincová č. 37/B zastúpeného JUDr. Irenou Sopkovou, advokátkou, so sídlom v Košiciach, Hlavná č. 25, proti žalovanej Českej spořitelni, a.s., so sídlom v Prahe, Olbrachtova č. 1929/62, Česká republika, zastúpenej Advokátskou kanceláriou White & Case s.r.o., so sídlom v Bratislave, Hlavné námestie č. 5, o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 13C/552/2015, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 11. marca 2020 sp. zn. 25Co/71/2019, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Nitre z 11. marca 2020 sp. zn. 25Co/71/2019 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej aj „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 8. februára 2019 č. k. 13C/552/2015-888 vyhovel žalobe žalobcu a priznal mu nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Žalobca sa podanou žalobou domáhal určenia, že na základe zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam a mandátnej zmluvy zo 14. augusta 2014, uzavretej medzi žalobcom ako záložným dlžníkom a žalovanou ako záložným veriteľom, záložné právo žalovanej neexistuje a toto vôbec nevzniklo dôvodiac, že konateľ spoločnosti žalobcu konal v rozpore s jeho oprávnením a v rozpore s dobrými mravmi. Súd prvej inštancie žalobe vyhovel poukazujúc na konanie bývalého konateľa spoločnosti žalobcu, ktoré vyhodnotil ako rozporné s dobrými mravmi. Súd prvej inštancie v danej veci posúdil predmetnú záložnú zmluvu uzavretú medzi stranami sporu ako absolútne neplatný právny úkon podľa § 39 Občianskeho zákonníka, nakoľko bola uzavretá v rozpore s dobrými mravmi. Skonštatoval, že na základe neplatnej zmluvy o záložnom práve, záložné právo v prospech žalovanej nevzniklo. V odôvodnení napadnutého rozsudku súd prvej inštancie skonštatoval, že zo zápisnice z mimoriadneho valného zhromaždenia, ktorá je súčasťou spisu (č. l. 883) je zrejmé, že valné zhromaždenie žalobcu, do ktorého právomoci a kompetencie patrí udelenie súhlasu so zabezpečením majetku žalobcu a podpísaním zmluvy o záložnom práve, tento súhlas konateľovi k uzavretiu záložnej a mandátnej zmluvy nedalo. Pokiaľ T. F. - konateľ žalobcu napriek tomu záložnú zmluvu za žalobcu podpísal, konal (bez ohľadu na vedomie žalovanej) v rozpore s dobrými mravmi, čo predmetnú zmluvu robí absolútne neplatnou. Uviedol, že záložná zmluva zabezpečuje úver, ktorý žalovaná ako veriteľka poskytla dlžníkovi, a to

spoločnosti EUROMILLS-TRADE a.s., zmluvou o akvizičnom úvere z 20. októbra 2010. Súd prvej inštalácie preto konštatoval, že na úkor majetku tretieho subjektu si žalovaná svoj úver zabezpečila a spoločnosť EUROMILLS-TRADE a.s. Praha zastúpená T. F. si bola vedomá, že jej dlh zanikne splnením z majetku žalobcu. O skutočnosti, že T. F. konal podvodne vo vzťahu ku všetkým dotknutým subjektom a v snahe získať majetkový prospech, svedčí podľa názoru súdu prvej inštalácie i trestné stíhanie začaté Políciou ČR pre trestný čin úverového podvodu proti T. F., ktoré je vedené pod č. k. KRPA-392839/TČ-2015 (č. l. 342 spisu). Z vyššie uvedeného vyplýva nielen skutočnosť, že T. F. pri uzavretí záložnej a mandátnej zmluvy na majetok žalobcu konal v rozpore so svojimi oprávneniami a tým aj v rozpore so zákonom, o ktorej skutočnosti musela žalovaná vedieť, keďže išlo o skutočnosti verejne dostupné v obchodnom registri, resp., že o nich pri zachovaní potrebnej bdlosti a starostlivosti pri ochrane svojich práv vedieť mohla a mala, ale i to, že konanie T. F. bolo nepochybne rozporné i s dobrými mravmi, keď v snahe uchrániť majetok svojich spoločností založil majetok žalobcu. Ďalej súd prvej inštalácie poukázal na ustanovenie § 133 ods. 3 Obchodného zákonníka a § 13 ods. 4 Obchodného zákonníka, podľa ktorého nie je voči tretím osobám (akou v prípade napádanej zmluvy žalovaná vo vzťahu k žalobcovi bola) obmedzenie konateľského oprávnenia tak, ako ho zakotvila spoločenská zmluva žalobcu účinné. Mal však za to, že pokiaľ platí, že uzatváranie záložných zmlúv a zabezpečovanie majetku žalobcu patrilo podľa spoločenskej zmluvy do právomoci valného zhromaždenia, nejde o obmedzenie konateľstva v zmysle uvedených ustanovení. Pre súd prvej inštalácie bol zarážajúci postoj žalovanej predovšetkým k uzatváraniu dodatkov k zmluve o akvizičnom úvere, keď žalovaná evidentne nevyžadovala, aby subjekty zmluvu a dodatky podpisujúce urobili pred ňou, navyše na niektorých dodatkoch sa nenachádza ani dátum ich podpisania, dokonca sa javí, že žalovaná sa uspokojila s tým, že dlžník (EUROMILLS-TRADE a.s.) predkladal dodatky, ktoré podpísal ručiteľ iba spôsobom, že mu boli preskenované zaslané mailom a rovnako ich podpísané aj vrátil a to bez toho, aby by ručiteľ vôbec videl originál podpisovanej listiny (č. l. 118, 120, 424 - 440 spisu). Uvedené skutočnosti iba podporujú presvedčenie okresného súdu o kooperácii žalovanej a T. F. ako konateľa žalobcu v danom období tak, ako je to vyššie uvedené. Poukázal tiež na skutočnosť, že krátko na to, ako došlo k zabezpečeniu dlhu spoločnosti EUROMILLS-TRADE a.s., ktorý trval od roku 2010, nebol riadne splácaný a jeho splatnosť bola opakovane so súhlasom žalovanej predlžovaná, bol na majetok dlžníka v novembri 2015 vyhlásený konkurz. Uvedené nasvedčuje tomu, že jednak oddaľovanie splatnosti úveru a jednak snaha T. F. i žalovanej mohla tkvieť v tom, že mohlo byť už v čase uzatvárania záložnej a mandátnej zmluvy zrejme, že spoločnosť EUROMILLS-TRADE a.s. nemá dostatok majetku na splnení svojho dlhu voči žalovanej a hľadali spôsob, ako splnenie dlhu zabezpečiť, trebárs i na úkor iného subjektu (žalobcu). Súd prvej inštalácie poukázal i na nedostatok záložnej a mandátnej zmluvy, ktorá v jej časti I. neuvádza, kto je dlžníkom zo zmluvy, ktorá je touto záložnou a mandátnou zmluvou zabezpečená. Z obsahu tejto časti zmluvy je síce možné zistiť, že sa ňou zabezpečuje plnenie zo zmluvy o akvizičnom úvere z 20. októbra 2010 a zmluva o úverovej linke č. U. z 26. novembra 2008, avšak nikde sa neuvádza, kto je dlžníkom z uvedenej zmluvy. Tento nedostatok síce nemôže spôsobiť neplatnosť uvedenej zmluvy sám o sebe, nakoľko zabezpečenú pohľadávku i dlžníka je možné z obsahu zabezpečených zmlúv výkladovo zistiť jednoznačne, je však prekvapujúce, že tak obsiahla zmluva so závažným obsahom vo svojej obligatórnej časti obsahuje takýto nedostatok a aj táto skutočnosť podporuje závery súdu o konaní T. F. v rozpore s dobrými mravmi. V zmysle uvedeného súd považoval žalobu žalobcu za dôvodnú a preto jej vyhovel.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 11. marca 2020 sp. zn. 25Co/71/2019 na odvolanie žalovanej rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol. Žalovanej voči žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštalácie ako aj trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Uviedol, že v danej veci došlo k nesprávnemu právnomu posúdeniu dobrých mravov súdom prvej inštalácie, uvedený inštitút je výlučne právnej povahy a podlieha právnomu posúdeniu súdom. Odvolací súd z tohto dôvodu nepovažoval za potrebné doplniť, ani zopakovať dokazovanie, stotožnil sa so skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštalácie, keďže tento sa riadne oboznámil so všetkými listinnými dôkazmi predloženými stranami sporu v priebehu konania, a to najmä zmluvou o zriadení záložného práva a mandátnej zmluvy. Predmetná zmluva bola obom stranám sporu známa. V danej veci preto rozhodol podľa § 385 ods. 1 CSP bez prejednávania veci na odvolacom pojednávaní, keďže nebolo potrebné zopakovať ani doplniť dokazovanie. Odvolací súd nepovažoval ani za potrebné upozorniť na zmenu právnej kvalifikácie podľa § 382 CSP, nakoľko k žiadnej zmene nedošlo, keď súd

prvej inštancie použil správne právne ustanovenia predpisov, iba tieto nesprávne vyložil a v danej veci, s poukazom na vykonané dokazovanie, nesprávne na správne zistený skutkový stav interpretoval. Uviedol, že inštitút dobrých mravov nemá vlastnú priamu normotvornú platnosť (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ale iba upravuje spôsob aplikácie interpretácie iných ustanovení. Aplikujúc tento záver na odvolacím súdom prejednávaný prípad, považoval za potrebné vyhodnotiť, či konanie konateľa spoločnosti žalobcu (T. F.) pri uzatváraní zmluvy o zriadení záložného práva v prospech žalovanej, bolo, resp. nebolo v rozpore s dobrými mravmi. Odvolací súd dospel k záveru o nesprávnosti tohto konštatovania súdom prvej inštancie. Poukazujúc na skutočnosť, že T. F. bol konateľom žalobcu v čase podpisu záložnej zmluvy, vo výpise z obchodného registra bol označený ako štatutárny zástupca bez akýchkoľvek obmedzení, v tomto postavení podpísal v mene žalobcu zmluvu o zriadení záložného práva, pričom ani sám žalobca tieto základné a podstatné okolnosti a skutočnosti nespochybnil, nie je možné z jeho konania vyvodiť záver, že konal v mene žalobcu v rozpore s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 3 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku síce aplikoval ustanovenie § 133 Obchodného zákonníka, avšak v danej veci ho nesprávne vyhodnotil. Odvolací súd k tomu uviedol, že vyhodnotiť predmetné ustanovenie s poukazom na vykonané dokazovanie v jeho súhrne a konštatovať síce jeho existenciu, ale pre konanie konateľa spoločnosti, ktoré hodnotil ako rozporné s dobrými mravmi, ho jednoducho na daný skutkový stav neaplikovať a nechať mu žiadnu právnu relevanciu, je z pohľadu vyššie uvedených záverov súdnych autorít, nesprávne. Žalobca v priebehu celého konania poukazoval na konanie T. F. pred podpísaním zmluvy o zriadení záložného práva. Aj podľa názoru odvolacieho súdu, takéto konanie T. F. nebolo v súlade s riadnym, zodpovedným konaním štatutárneho orgánu viacerých spoločností, avšak toto jeho konanie nemôže mať za následok neplatnosť zmluvy o zriadení záložného práva, ale môže byť iba podkladom pre konanie o náhradu škody zo strany žalobcu voči T. F.. Uviedol, že Obchodný zákonník pamätá aj na konanie konateľa, ktorý nekoná s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami obchodnej spoločnosti, keď v ustanovení § 135a) Obchodného zákonníka mu ukladá povinnosť, za tam uvedených podmienok, nahradiť škodu, ktorú spoločnosti spôsobil. Ak sa aj takéhto konania dopustil, nemá to za následok neplatnosť úkonov, ktoré takýmto konaním uzavrel, ale zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil spoločnosti. V danom prípade má teda spoločnosť žalobcu právo požadovať od T. F., za splnenia tam uvedených podmienok, náhradu škody, ktorú mal spoločnosti spôsobiť. Keďže ustanovenie § 133 Obchodného zákonníka nie je možné v danom prípade obísť a toto ustanovenie jasne a určite stanovuje zodpovednosť spoločnosti za konanie jeho štatutárneho orgánu, odvolací súd, prihliadajúc na toto ustanovenie, sa nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie o konaní konateľa spoločnosti žalobcu v rozpore s dobrými mravmi, na základe čoho vyhovel žalobe žalobcu a určil, že záložné právo na základe záložnej zmluvy uzavretej medzi stranami sporu, nevzniklo. Odvolací súd po tom, ako dospel k záveru, že konanie T. F. nemohlo spôsobiť absolútnu neplatnosť posudzovanej zmluvy o zriadení záložného práva, podrobil prieskumnej činnosti aj túto zmluvu, keďže žalobca namietal viaceré formálne nedostatky tejto zmluvy. Podľa názoru odvolacieho súdu, predmetná zmluva o zriadení záložného práva obsahuje všetky podstatné náležitosti, ktoré zákon ukladá pre platnosť tohto právneho úkonu, je z nej zrejmé, ktoré strany túto zmluvu uzavreli, taktiež z nej vyplýva úplne jednoznačne, kto je dlžníkom, kto je záložcom a kto záložným veriteľom. V tomto smere odvolací súd nezistil žiadne formálne nedostatky predmetnej zmluvy, ktoré by mohli zakladať čo i len čiastočnú neplatnosť, preto ju vyhodnotil ako platne uzavretú. Ďalšími námietkami žalobcu sa odvolací súd vysporiadal vo vyššie uvedených dôvodoch a tieto námietky vyhodnotil ako účelové v snahe dosiahnuť neplatnosť právneho úkonu, záložnej zmluvy.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil s poukazom na § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP považoval rozhodnutie odvolacieho súdu za prekvapivé, pretože odvolací súd rozhodol podľa § 385 ods. 1 CSP bez prejednávania veci na odvolacom pojednávaní, keďže mal za to, že nebolo potrebné zopakovať ani doplniť dokazovanie. Nepovažoval za potrebné ani upozorniť na zmenu právnej kvalifikácie podľa § 382 CSP, nakoľko podľa jeho tvrdenia k žiadnej zmene nedošlo. Rozhodnutie odvolacieho súdu označil z uvedených dôvodov za nedostatočné. Z uvedeného podľa jeho názoru vyplýva, že mu bola odopretá možnosť vyjadriť sa, právne argumentovať a prípadne predkladať nové dôkazy. Odvolací súd aplikoval novú právnu normu § 133 a § 135 písm. a) Obchodného zákonníka, v zmysle čoho vyvodil, že konanie T. F. nebolo v súlade s riadnym, zodpovedným konaním

štatutárneho orgánu viacerých spoločností, avšak toto jeho konanie nemôže mať za následok neplatnosť zmluvy o zriadení záložného práva, zatiaľ čo súd prvej inštancie prejednávajú vec posudzoval podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. V zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP mal za to, že odvolací súd sa odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Je zrejmé, že T. F. v postavení konateľa spoločnosti zneužil svoje postavenie na úkor vlastného obohatenia, pričom spôsobil škodu tretej osobe. Napriek tomu, že aj odvolací súd toto konanie vyhodnotil ako konanie v rozpore s postavením konateľa spoločnosti spôsobujúce škodu tretiemu subjektu, nepovažoval toto konanie v rozpore s dobrými mravmi, ba práve naopak, ustálil právny názor, že škodu si má žalobca vymáhať práve od neho. Odklon videl od rozhodnutia Najvyššieho súdu SR z 30. apríla 2012 sp. zn. 6 MCdo 1/2011, od nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 2842/2010 a II. ÚS 3168/09 a následne od judikatúry Najvyššieho súdu Českej republiky. Na základe uvedeného preto navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná k predmetnému dovolaniu uviedla, že v žiadnom prípade nedošlo k porušeniu § 382 CSP, v zmysle čoho odkázala na rozsudky súdu prvej inštancie, ktorý v nich uvádzal § 133 Obchodného zákonníka a takisto na jej vyjadrenia, v ktorých boli taktiež uvádzané ustanovenia § 133 a § 135a) Obchodného zákonníka. Nedošlo zároveň ani k naplneniu § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pretože pod pojmom ustálenej rozhodovacej praxe nemožno v žiadnom prípade zahrnúť rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky ani rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý v nich rozhodoval o odvolaniach.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“ alebo ako „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.1. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou dovolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“).

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

9. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne: a) prípustný predmet, b) lehota na podanie dovolania, c) náležitosti dovolania a na subjektívne, t. j. osoba oprávnená podať dovolanie (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344).

9.1. V Civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú uvedené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

10. Vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal vadu konania spočívajúcu v tom, že odvolací súd svoje rozhodnutie nečakane založil na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, pričom sa k záverom odvolacieho súdu nemali možnosť vyjadriť, pretože odvolací súd nepostupoval v súlade s § 382 CSP.

11. Podľa § 420 písm. f) CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

13. Vyššie citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

14. Dovolací súd uvádza, že použitie ustanovenia § 382 CSP odvolacím súdom sa viaže na dve podmienky a to, že nárok treba posúdiť alebo podľa celkom iného právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, alebo síce podľa toho istého právneho predpisu, ako ho posúdil súd prvej inštancie, ale podľa iného ustanovenia (iného paragrafu alebo iného odseku). Druhou zákonnou podmienkou, ktorá musí byť splnená je, že toto iné zákonné ustanovenie je pre rozhodnutie veci rozhodujúce (viď Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1271).

15. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné (viď aj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018, sp. zn. 7 Cdo 1/2018).

16. Dovolací súd uvádza, že z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým vyhovel žalobe žalobcu a jeho obsahu vyplýva, že súd prvej inštancie otázku neplatnosti právneho úkonu (záložnej zmluvy) založil na hmotnoprávných ustanoveniach § 3 ods. 1, § 34, § 37, § 39 Občianskeho zákonníka

(zákon číslo 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov). Súd prvej inštancie v danej veci posúdil predmetnú záložnú zmluvu uzavretú medzi stranami sporu ako absolútne neplatný právny úkon podľa § 39 Občianskeho zákonníka, nakoľko bola uzavretá v rozpore s dobrými mravmi. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie sa pri právnom posúdení veci priklonil a založil svoje rozhodnutie na inom ustanovení, a to na § 133 Obchodného zákonníka (zákon číslo 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov). Súd prvej inštancie síce vo svojom odôvodnení poukázal na ustanovenie § 133 ods. 3 Obchodného zákonníka a § 13 ods. 4 Obchodného zákonníka, podľa ktorého nie je voči tretím osobám obmedzenie konateľského oprávnenia tak, ako ho zakotvila spoločenská zmluva žalobcu účinné. Mal však za to, že pokiaľ platí, že uzatváranie záložných zmlúv a zabezpečovanie majetku žalobcu patrilo podľa spoločenskej zmluvy do právomoci valného zhromaždenia, nejde o obmedzenie konateľstva podľa § 133 ods. 3 Obchodného zákonníka. K čomu odvolací súd sám uviedol, že vyhodnotiť predmetné ustanovenie § 133 ods. 3 Obchodného zákonníka s poukazom na vykonané dokazovanie v jeho súhrne a konštatovanie jeho existencie, no jeho následné neaplikovanie na konanie konateľa spoločnosti, ktoré hodnotil okresný súd ako rozporné s dobrými mravmi, je podľa neho zo strany súdu prvej inštancie nesprávne. Odvolací súd uviedol, že inštitút dobrých mravov nemá vlastnú priamu normotvornú platnosť (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ale iba upravuje spôsob aplikácie interpretácie iných ustanovení. Z konania konateľa nie je možné vyvodiť podľa názoru odvolacieho súdu záver, že konal v mene žalobcu v rozpore s dobrými mravmi v zmysle ustanovenia § 3 Občianskeho zákonníka. Keďže ustanovenie § 133 Obchodného zákonníka nie je možné v danom prípade obísť a toto ustanovenie jasne a určite stanovuje zodpovednosť spoločnosti za konanie jeho štatutárneho orgánu, odvolací súd, prihliadajúc na toto ustanovenie, sa nestotožnil so záverom súdu prvej inštancie o konaní konateľa spoločnosti žalobcu v rozpore s dobrými mravmi, na základe čoho vyhovel žalobe žalobcu a určil, že záložné právo na základe záložnej zmluvy uzavretej medzi stranami sporu, nevzniklo. Zákonné ustanovenie § 133 Obchodného zákonníka, ktoré odvolací súd považoval pre rozhodnutie za určujúce súd prvej inštancie neaplikoval a tak je zrejmé, že v prejednávanej veci odvolací súd posúdil otázku neplatnosti záložnej zmluvy odlišne od súdu prvej inštancie. Z obsahu spisu nevyplýva, aké konkrétne dokazovanie odvolací súd v tomto smere vykonal a či súd vyzval účastníkov, aby sa k tejto, pre rozhodnutie podstatnej otázke, vyjadrili.

17. Keďže vzhľadom na vyššie uvedené má dovolací súd za to, že zo strany odvolacieho súdu došlo k posúdeniu predmetného sporu podľa iného zákonného ustanovenia, pričom toto iné zákonné ustanovenie bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce, dovolací súd pristúpil k šetreniu, či zo strany odvolacieho súdu došlo k splneniu tzv. manu dukčnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z § 382 CSP. Podstatou tejto povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Dovolací súd tak dospel k záveru, že z obsahu spisového materiálu vyplýva, že odvolací súd takto nepostupoval, teda odvolací súd si túto povinnosť nesplnil, v dôsledku čoho účastník konania v danej procesnej situácii nemal možnosť namietať správnosť tohto „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP. Uvedená skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

18. Keďže v okolnostiach preskúmvanej veci dospel dovolací súd k záveru, že postup odvolacieho súdu vo vzťahu k namietanej tzv. prekvapivosti rozhodnutia odvolacieho súdu vykazuje znaky namietaného nesprávneho procesného postupu vyplývajúceho z § 420 písm. f) CSP, dovolací súd sa námietkami vyplývajúcimi z § 421 ods. 1 písm. a) CSP ďalej nezaoberal.

19. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v zmysle § 449 a § 450 CSP zrušil rozsudok Krajského súdu v Nitre z 11. marca 2020 sp. zn. 25Co/71/2019 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.